

Podkarpacka
Komisja Filmowa

**Ignacy Łukasiewicz
Projekt filmowy**

Szanowni Państwo,

w imieniu Województwa Podkarpackiego pragnę zaprosić Państwa do udziału w konkursie, który jest pierwszym krokiem do powstania filmu fabularnego, poświęconego genialnemu wynalazcy, życiu i pasją związanemu z historią naszego regionu – Ignacemu Łukasiewiczowi.

Ignacy Łukasiewicz był wynalazcą, przedsiębiorcą, filantropem, działaczem niepodległościowym, politykiem. Jako pierwszy wydestylował naftę z ropy i znalazł dla niej praktyczne zastosowanie.

W 1853 roku w lwowskim szpitalu zapłonęła pierwsza lampa naftowa jego konstrukcji, rok później kolejne rozświetliły ulice Gorlic. Za życia był ceniony jako odkrywca, innowator, społecznik i patriota. Po śmierci jego wielowątkowy życiorys został wciśnięty w ramy encyklopedii.

W 2022 rok przypada dwusetna rocznica urodzin Ignacego Łukasiewicza. Władze Samorządu Województwa Podkarpackiego pragną uhonorować wybitną postać, która może być podziwiana i naśladowana. Właśnie dlatego ogłaszamy konkurs, którego efektem ma być wsparcie finansowe rozwoju projektu filmu fabularnego o Ignacym Łukasiewicz. To pierwszy krok zmierzający do produkcji filmu historycznego poświęconego wynalazcy.

Oprócz wsparcia finansowego, oferujemy Państwu zaangażowanie naszych samorządów i instytucji oraz wsparcie organizacyjne na wszystkich etapach produkcji. Zapraszam do udziału w konkursie i trzymam kciuki za interesujące projekty.

Marszałek
Województwa Podkarpackiego

O Ignacym Łukasiewiczu

rozpoczął naukę w tutejszym Cesarsko-Królewskim Wyższym Gimnazjum. Uczył się bardzo dobrze, lecz po czterech latach musiał przerwać edukację. Przyczyniły się do tego kłopoty finansowe rodziny, spowodowane postępującą chorobą, a później śmiercią ojca. Zdecydowano, że starszy brat Ignacego, Franciszek ukończy szkołę i pójdzie na studia, natomiast Ignacy zdobędzie zawód.

Początki

Ignacy Łukasiewicz przyszedł na świat 8 marca 1822 roku w małej galicyjskiej wsi Zaduszniki jako najmłodszy z siedmiorga dzieci Józefa Łukasiewicza i Apolonii ze Świetlików. W 1830 roku Łukasiewiczowie przenieśli się do Rzeszowa. Dwa lata później Ignacy

Czternastoletni Ignacy rozpoczął praktykę w aptece Antoniego Swobody w pobliskim Łańcucie, gdzie spędził kolejne cztery lata. W październiku 1841 roku wrócił do Rzeszowa i objął posadę asystenta aptekarskiego w jedynej w mieście aptece obwodowej Edwarda Hübla. Jeszcze w Łańcucie rozpoczął współpracę z

ruchem narodowowyzwoleńczym. W 1845 roku został zaprzysiężony przez Edwarda Dembowskiego jako jeden z 31 agentów, zobowiązany do przygotowania powstania w Rzeszowie i okolicy. Działalność spiskowa trwała do 19 lutego 1846 roku, kiedy władze austriackie aresztowały Ignacego i innych podejrzanych. Śledztwo prowadzono najpierw w Rzeszowie, potem we Lwowie. Chociaż nie było wątpliwości, że Łukasiewicz był zaangażowany w działalność konspiracyjną, nie zdołano mu niczego udowodnić. 27 grudnia 1847 roku został zwolniony z więzienia. Śledztwo umorzono, jednak pozostał pod nadzorem władz austriackich, objęty zakazem opuszczania Lwowa.

1. Kopalnia w Bóbrce, 1911

Po ponad półrocznym poszukiwaniu pracy, otrzymał ją w lwowskiej aptece Pod Żółtą Gwiazdą, należącej do Piotra Mikolascha. W tym okresie rozpoczął pisanie almanachu recept, metod analitycznych, przepisów. Ostatecznie powstał 274-stronicowy „Manuscript”, bezcenne źródło wiedzy o fachu aptekarza tamtych czasów. Praca asystenta aptekarskiego nie spełniła ambicji Łukasiewicza, aby awansować musiał uzupełnić swoje wykształcenie. Dzięki poręczeniu Mikolascha, Ignacy otrzymał zgodę na wyjazd z Lwowa i paszport do Krakowa. Rozpoczął naukę na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, przy którym działało dwuletnie studium farmaceutyczne. Na ostatni semestr nauki przeniósł się do Wiednia, gdzie 30 lipca 1852 roku uzyskał tytuł magistra.

2. Kopalnia w Bóbrce, 1911

Nafta

Po powrocie do pracy w aptecę Mikolascha, Łukasiewicz objął stanowisko prowizora. Jesienią 1852 roku wraz z Janem Zehem, pracownikiem apteki, rozpoczęli badania doświadczalne nad destylacją ropy naftowej. Praca szybko przyniosła pożądane efekty. Z końcem 1852 roku, jako pierwszym na świecie, udało im się, wydzielić z ropy naftę. Rok później Łukasiewicz skonstruował prototyp lampy naftowej.

31 lipca 1853 roku w lwowskim szpitalu została przeprowadzona pierwsza operacja przy świetle lamp naftowych Łukasiewicza i Zeha. Datę tę uznaje się za początek światowej kariery nafty.

Pracując nad udoskonaleniem metod przetwórstwa ropy, Ignacy przeniósł się do Gorlic. Prace badawcze przyniosły kolejny

sukces – na przełomie 1853 i 1854 roku Gorlice rozświetliła pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa. Rok 1854 był przełomowy jeszcze z innego powodu. Ignacy został zaproszony przez ziemianina Tytusa Trzecieckiego do Bóbrki. W okolicach od dawna odnajdywano naturalne wycieki ropy naftowej, w tamtym czasie zwanej olejem skalnym. Trzeciecki złożył Łukasiewiczowi propozycję założenia spółki wydobywczej, którą ten przyjął. Rozpoczął drążenie pierwszych kopanek. Następstwem odkrycia dużego przyływu oleju skalnego, było powstanie w Ulaszowicach koło Jasła pierwszej na świecie rafinerii ropy naftowej.

Pod koniec grudnia 1859 roku, w wyniku nieszczęśliwego wypadku, destylarnia spłonęła. W krytycznym momencie do spółki Łukasiewicz-Trzeciecki przystąpił Karol Klobassa-Zrencki, właściciel ziem bóbrzańskich. Tym samym zawią-

zało się pierwsze na świecie towarzystwo naftowe, w którym Łukasiewicz pełnił rolę pełnomocnika i dyrektora. Objął także kierownictwo kopalni w Bóbrce. Na zaproszenie Tytusa Trzecieckiego przeniósł się do majątku w Polance koło Krosna, gdzie założył kolejną rafinerię.

Z właściwym sobie zaangażowaniem i wizją ciągle modernizował prace wydobywcze, zapraszając do współpracy fachowców-innowatorów, testując i wprowadzając nowinki technologiczne.

Dzięki zyskom z udziałów w spółce i polepszeniu sytuacji materialnej, w 1865 roku Ignacy wszedł w posiadanie wsi Chorkówka i przyległego folwarku Leśniówki. W Chorkówce powstała kolejna rafineria, większa i bezpieczniejsza od poprzednich.

Rodzina

20 kwietnia 1857 roku Łukasiewicz ożenił się z młodszą o piętnaście lat Honoratą Stacherską, swoją siostrzenicą. Ślub odbył się dzięki dyspensie papieskiej. Założenie kopalni w Bóbrce i uruchomienie destylarni w Ułaszowicach przesądziło o przeprowadzce Łukasiewiczów do Jasła. W lutym 1858 roku urodziła się jedyna córka Łukasiewiczów, Marianna. Mając niespełna dwa lata zmarła na zapalenie płuc.

Zaangażowanie społeczne

Łukasiewicz był wizjonerem także w sferze socjalnej. W 1866 roku zorganizował w Bóbrce pierwszą w Galicji tzw. Kasę Bracką, pełniącą

rolę obowiązkowego ubezpieczenia na wypadek utraty życia lub zdrowia robotników. Walczył z lichwą, udzielał pożyczek, organizował kasy gminne. Pomagał żonie założyć w Bóbrce szkołę koronkarską dla dziewcząt, która zdobyła uznanie w całej Galicji. Dał się poznać jako dobroczyńca, filantrop i fundator. Udzielał również wsparcia dając schronienie i pracę byłym powstańcom.

Szacunek, jakim powszechnie cieszył się Łukasiewicz, ułatwił mu działanie na płaszczyźnie społecznej i politycznej. Reprezentował Towarzystwo Naftowe na arenie międzynarodowej. Brał udział w wystawach, otrzymywał nagrody i medale za zasługi. W 1877 roku przewodniczył pierw-

szemu kongresowi naftowemu.

W czasie jego obrad powstało Krajowe Towarzystwo Naftowe dla Opieki i Rozwoju Przemysłu i Górnictwa Naftowego w Galicji z siedzibą w Gorlicach, którego został prezesem. Dzięki poparciu przyjaciół rozpoczął karierę polityczną. W 1868 roku dołączył do władz samorządowych powiatu krośnieńskiego. W 1876 roku został posłem do Sejmu Krajowego.

Intensywne tempo życia doprowadziło do wycieńczenia organizmu. Na przełomie 1881 i 1882 roku Łukasiewicz nagle zachorował na zapalenie płuc. Zmarł 7 stycznia 1882 roku. Został pochowany na cmentarzu w Zręcinie.

Lokacje filmowe

Życie i działalność Ignacego Łukasiewicza są nierozdzielnie związane z obszarem obecnego województwa podkarpackiego. Bogata historia regionu, zróżnicowana natura, wartościowe zabytki XIX-wiecznej urbanistyki i architektury drewnianej oraz murowanej sprawiają, że Podkarpacie jest naturalnym plenerem filmowym dla produkcji historycznej o Ignacym Łukasiewiczu. Znajdują się tu najstarsza na świecie, nadal działająca, kopalnia ropy naftowej z oryginalnymi szybami naftowymi z XIX wieku, wnętrza aptek, mieszkalne oraz reprezentacyj-

ne. Dopełnieniem historycznego krajobrazu są rezydencje szlacheckie, oryginalne założenia urbanistyczne oraz skanseny, wiernie oddające klimat XIX-wiecznych galicyjskich wsi i miasteczek.

Dodatkowymi atutami są dogodna infrastruktura transportowa – lotnisko w stolicy regionu, autostrada przecinająca województwo z zachodu na wschód, prowadząca aż do granicy z Ukrainą, oraz życzliwość i wsparcie lokalnych władz.

4. Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce

5. Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce

6. Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce

7. Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce

9. Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

8. Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

10. Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

11. Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

12. Ulica 3 Maja, Rzeszów

13. Wozownia, Muzeum - Zamek w Łańcut

14. Muzeum - Zamek w Łańcut

15. Muzeum - Zamek w Łańcut

16. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

17. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

18. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

19. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

20. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

21. Muzeum w Przeworsku Zespół Pałacowo-Parkowy

22. Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

24. Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

23. Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

25. Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

26. Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

27. Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

Bibliografia

Anczyc W., *Ignacy Łukasiewicz* [w:] „Kłosy” 1882, nr 34

Bonusiak W., *Życie i działalność Ignacego Łukasiewicza*, wyd. Towarzystwa Naukowego, Rzeszów 1985

Bonusiak W., *Szejka z Galicji. Ignacy Łukasiewicz 1822–1882*, wyd. LIBRA, Rzeszów 2007

Brzozowski S., *Ignacy Łukasiewicz*, wyd. Interpress, Warszawa 1974

Chłędowski K., *Pamiętniki. Galicja (1843–1880)*, Tom I, wyd. Ossolineum, Wrocław 1951

Hap W., *Życie i działalność Ignacego Łukasiewicza na tle początków światowego i jasielskiego przemysłu naftowego* [w:] Rocznik Jasielski T. 5, 2003

Ivosse K., *Opowiem to jeszcze raz. Powieść*, Jarosław: P.W. Kolor-Druk 2007

Janowska D., Wieliczko M., *Lampy naftowe ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Krośnie*, wyd. PAPIRUS Agencja Wydawniczo-Reklamowa, Rzeszów 1990

Jawor E., *Historia odkrycia najstarszych złóż ropy i gazu na Podkarpaciu* [w:] Raczkowski J., Zarubin J. (red.), *Nafta i gaz Podkarpacia – Zarys Historii*. Instytut Nafty i Gazu, wyd. „Naukowa Dumka”, Kraków – Kijów 2004

Mendelowski S., *Ignacy Łukasiewicz*, Krosno 2005

Michalewicz W. I., Zarubin J., Raczkowski J., *Historyczne korzenie przemysłu naftowego i gazowego Podkarpacia* [w:] Raczkowski J., Zarubin J. (red.), *Nafta i gaz Podkarpacia – Zarys Historii*. Instytut Nafty i Gazu, wyd. „Naukowa Dumka”, Kraków – Kijów 2004

Orłowicz M., *Ilustrowany przewodnik po Galicji, Bukowinie, Spiszu, Orawie i Śląsku Cieszyńskim*, wyd. Skład Główny „Książnica Polska”, Lwów 1919

Pratzer B., *A pieniądze zamieniał na ideały*, wyd. B&M&W, Warszawa 2004

Radwański A. B., *Skansen – Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce oraz pamiątki przemysłu naftowego i solnego w okolicach Krosna (polskie Karpaty zewnętrzne)*, *Geoturystyka* 3 (18), 2009 [dostęp 30.04.2019] <https://journals.agh.edu.pl/geotour/article/view/969/772>

Roeske W., *Ignacy Łukasiewicz 1822–1882*, wyd. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1974

Rozwój przemysłu naftowego w Polsce wg opowiadania Józefa Wachala (...), opr. Ostaszewski J. [w:] *Nafta*, 7–8, 1953

Sozański J. Z., *Ignacy Łukasiewicz, Życie, dzieło i pamięć 1822–1882*, wyd. Tekst Sp. z o.o., Bydgoszcz 2004

Orlewski J., *Spisek w aptece. Rzec o Ignacym Łukasiewiczu*, wyd. MON, Warszawa 1959

Tomanek L., *Ignacy Łukasiewicz twórca przemysłu naftowego w Polsce, wielki inicjator – wielki jałmużnik. W 75-tą rocznicę zapalenia pierwszej lampy naftowej*, wyd. Komitet Uczczenia Pamięci Ignacego Łukasiewicza, Miejsce Piastowe 1928

Wilga S., *Ignacy Łukasiewicz*, wyd. Roksana, Krosno 2005

Autorzy fotografii:

1, 2, 3 – Zbiory Fundacji Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza

4 – Karolina Woźniak, Podkarpacka Komisja Filmowa

5, 6, 7, 13, 14, 19, 20, 21, 25, 26, 27 – Krzysztof Zajączkowski, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

8, 9, 10, 11 – Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

12 – Urząd Miasta Rzeszowa

15, 22, 23 – Michał Bosek, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

16, 17, 18 – Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa, fot. Muzeum Kultury Szlacheckiej Kopytowa

24 – Marian Kraczkowski, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

Konsultanci

Współautorzy publikacji „*A Prometheus on a Human Scale – Ignacy Łukasiewicz*”, Peter Lang 2019:

prof. dr hab. Piotr Franaszek (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie)
adres e-mail: piotr.franaszek@uj.edu.pl
tematyka: życiorys Ignacego Łukasiewicza

dr hab. Paweł Grata prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego (Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego)
adres e-mail: pgrata@wp.pl
tematyka: czasy Chorkówki i kopalni w Bóbrce

Anna Kozicka-Kołaczowska, pisarka, felietonistka, publicystka dziennika „Rzeczpospolita”
adres e-mail: anna@kolaczkowscy.pl
tematyka: życiorys Ignacego Łukasiewicza

dr Mariusz Ruszel (Katedra Ekonomii Wydziału Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej)
adres e-mail: mruszel@instytutpe.pl
tematyka: współczesna percepcja osiągnięć Ignacego Łukasiewicza

oraz:

Barbara Olejarz, Dyrektor Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza
adres e-mail: muzeum@bobrka.pl
tematyka: życiorys i spuścizna

Andrzej Radwański, inżynier geofizyk
adres e-mail: tatry53@op.pl
tematyka: rozwój przemysłu naftowego w drugiej połowie XIX w.

© Wojewódzki Dom Kultury
w Rzeszowie

Instytucja kultury Województwa
Podkarpackiego

Redakcja i opracowanie:
Karolina Woźniak, Marta Kraus

Projekt graficzny i skład:
Aleksander Rusin

Biuro:
Urząd Marszałkowski Województwa
Podkarpackiego
Aleja Łukasza Cieplińskiego 4
35-010 Rzeszów
pokój 150

Adres do korespondencji:
Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie
ul. Stefana Okrzei 7
35-959 Rzeszów

E-mail: office@podkarpackiefilm.pl
Tel: +48 721 288 004

www.podkarpackiefilm.pl

Rzeszów, 2019

